

EVDE, OKULDA VE İNTERNET KAFELERDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR ALGILAMALARI VE TERCİH ETTİKLERİ UYGULAMALARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Y. Ziya AYIK^(*)

Özet: Bu çalışmada, evde, okulda ve İnternet kafelerde öğrencilerin bilgisayar algılamaları ve tercih ettikleri bilgisayar uygulamaları incelenmiştir. Bu amaçla söz konusu üç çevrede öğrencilerin bilgisayar kullanım sıklıkları ve bilgisayar kullanırken yaptıkları uygulamalar ile yapmak istedikleri uygulamalar araştırılmış ve aradaki farklar ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırma Erzurum ilinde bulunan ikisi özel olmak üzere 6 ilköğretim okulunda 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Okullar sosyal statü olarak farklı çevrelerden, anket uygulanan öğrenciler ise bu okullardaki sınıflardan rastgele seçilmişlerdir. Veriler SPSS 11.5 istatistik paket programıyla değerlendirilmiş, χ^2 ve student t testinin yanı sıra % değerler de belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin evde, okulda ve internet kafelerde bilgisayar kullanım sıklıkları ve uygulamaları arasında önemli farklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Ev, Okul, İnternet Kafe, Bilgisayar Uygulaması

Abstract: In this study, the computer perceptions of students at home, at school and at internet cafe, and their computer applications they preferred were investigated. For this purpose, the frequency of computer usage, the applications the students performed while using computer, the applications they wanted to perform were investigated and the difference among them were tried to be presented. The study was carried out on the students of the 6th, 7th and 8th grades of six primary schools in Erzurum, two of which were private schools. The schools were chosen from environments having different social status, and the students, to whom questionnaires were applied, were chosen from among the classes of these schools at random. The findings were evaluated by means of SPSS 11.5 statistics package program, and χ^2 and student's t test in addition to % values were determined. At the end of the study, it was observed that there are significant differences between the computer using frequencies and applications at home, at school and internet cafe.

Key Words: Student, Home, School, Internet Café, Computer Application

I. Giriş

Verinin olağanüstü büyüdüğü ve hızlı bir teknoloji sürecinden geçmekte olduğumuz bu günlerde teknolojinin sağladığı araçlar vazgeçilmezdir. Bu araçların en başında da şüphesiz bilgisayarlar gelmektedir. Her alanda olduğu gibi eğitimde de bilgisayar kullanımı her geçen gün önemini artırmaktadır. Öğrenciler imkânları ölçüsünde okudukları okulda, evlerinde veya İnternet kafelerde bilgisayar kullanmaktadırlar. Bilgisayar kullanımının okullarda gerçekleştirilebilme oranı ülkeden ülkeye, hatta bir ülkede bölgeden bölgeye

^(*) Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Erzurum Meslek Yüksekokulu

veya aynı bölgede okuldan okula farklılık göstermektedir. Herhangi bir öğrencinin evinde özel bilgisayarı var iken, bir başka öğrenci bilgisayar kullanabilme imkânını çoğunlukla okulda veya İnternet kafelerde bulabilmektedir. Ailenin sosyo-ekonomik yapısı bu durumu doğrudan etkilemekte, çocuğun okuduğu okulun özel veya devlet okulu olması da evde bir bilgisayara sahip olmada önemli bir etken olmaktadır. Bu çalışmada araştırılmak istenilen durum, bütün bu farklı yapı içerisinde öğrencilerin bilgisayarı ne sıklıkla kullandıkları, bilgisayarda daha çok hangi aktivitelerde bulduklarıdır. Gerçekleştirmek istedikleri faaliyetleri mi gerçekleştiriyorlar yoksa istemedikleri halde zorunlu aktivitelerde mi bulunuyorlar? Bilgisayara olan ilgileri bu üç çevrede farklı mı? Bilgisayarda gerçekleştirdikleri faaliyetler de bu çevreler fark oluşturuyor mu? Bu sorular, eğitimde bilgisayarın olumlu katkılarını elde edebilmede cevaplandırılması gereken sorular olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu sorulara cevap olabilmesi amacıyla hazırlanan anket ikisi özel, dördü devlet okulu olmak üzere Erzurum il sınırları içerisinde farklı bölgelerde bulunan 6 ilköğretim okulunun 6. 7. ve 8. sınıflarına rastgele olarak uygulanmıştır. Ankette, öğrencilerin okudukları okulların statüsü, aile yapısı sorgulanmış ve evde bilgisayar olup olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitler ışığında uygulanan anket vasıtasıyla evde, okulda ve internet kafelerde öğrencilerin bilgisayar kullanım sıklıkları ve tercih ettikleri bilgisayar uygulamaları incelenmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkacak sonuç, bilgisayar kullanımının öğrencilerimize eğitim alanında bir katkı sağlayıp sağlamadığı konusunda da bize bilgi verecektir.

II. Bilgisayar Deneyimi

Öğrenciler, bilgisayar deneyimlerini çeşitli şekillerde elde edebilmektedirler. Bu deneyimleri okul içi ve okul dışı şeklinde sınıflandırmak mümkün olabilir. Okulda ve okul dışında edinilen bilgisayar deneyimlerinin, öğrencilerin değişik konulardaki okul başarıları ve bilgi teknolojilerinden faydalanmaları için gerekli katkıyı ne derecede sağladığının bilinmesi önem arz etmektedir (Attewell ve Battle,1998:1; Mumtaz,2001:347; Selwyn,1998:211). Bu durumun sosyo-ekonomik farklılıklar, okul statüsü, yaş ve cinsiyet gibi değişkenlerle araştırılması gerekmektedir (Osin ve diğerleri, 1994:53; Campbell, 2000:131).

Matematiksel başarı ile sosyo-ekonomik düzey değişkenlerinin bilgisayar destekli öğretim sürecindeki etkileşimini inceleyen Osin, Nesher ve Ram (1994), 15 okul üzerinde 5 yıl süren uzun süreli bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışmada araştırmacılar, farklı sosyo-ekonomik düzeyde bulunan öğrencilerin matematiksel başarı ve ilerlemeleri ile aynı sosyo-ekonomik gruba ait olan öğrencilerin başarı ve ilerlemelerini ayrı ayrı karşılaştırmışlardır. Karşılaştırma sonucunda, bilgisayar destekli eğitimde aynı

grup içerisindeki farklılaşmanın farklı sosyo-ekonomik gruplar arasındakilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Diğer bir çalışmada, Attewell ve Battle (1998) Amerika Birleşik Devletleri'nde rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 8. sınıf öğrencileri üzerinde evde bilgisayarlaşma oranı, ailenin yıllık geliri, aile bireylerinin meslek grupları gibi değişkenler ile matematiksel başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çoklu regresyon yöntemi ile analiz edilen veriler, öğrencilerin evde bilgisayar olma durumu ile başarı puanları arasında yüksek bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bununla beraber, yüksek sosyo-ekonomik gruptaki öğrencilerin evlerindeki bilgisayarlardan daha fazla yararlandıkları da tespit edilmiştir.

Öğrencilerin okulda bilgisayarlardan faydalanma süresi ve kişi başına düşen kullanım süresinin az olması göz önünde bulundurulduğunda, evlerde bulunan bilgisayarların öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha fazla katkıda bulunacağı düşünülebilir. Kirkman (1993) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin bilgisayar hakkında bildiklerinin yaklaşık % 90'ını evde (okul dışında) öğrendikleri bulunmuştur. Ev bilgisayarlarının kullanımı genelde oyun amaçlı olmakla birlikte (Kirkman,1993:187), oyun dışı (örn., kelime işlemciler, resim, müzik ve internet tabanlı iletişim araçları) uygulamaların da kullanıldığı görülmektedir (Mohamedali ve diğerleri,1987:224). Sonuç olarak, okul dışında edinilen bilgisayar deneyimlerinin öğrencilerin okul başarılarına olumlu etkide bulunduğu söylenebilir (Underwood ve diğerleri, 1994:115).

III. Ev, Okul ve İnternet Kafelerde Bilgisayar Kullanımı

Bilgisayar eğitimi artık çağdaş ve kaliteli bir eğitimin vazgeçilemez unsurudur. Bu eğitim genellikle okullar tarafından öğrencilere verilmeye çalışılmaktadır. Ancak bu güne kadar yapılan birçok araştırma okullarda verilen bilgisayar eğitiminin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Ancak, artık tam olarak okullarda verilen şekliyle olmasa da bilgisayar eğitimi okul haricinde evlerde ve hatta İnternet kafelerde de yapılabilmektedir.

İngiltere'de 1988 yılında ilkokulda microcomputer kullanımı üzerine yapılan bir çalışmada, ortalama bir öğrencinin sadece haftada 10 dakika bilgisayar kullanabildiği tespit edilmiştir (Jackson ve diğerleri,1988:214). Bu 10 dakikanın diğer öğrenciler ile paylaşıldığı, kullanılan programların çok yüzeysel olduğu ve bu programların öğrencilerin şevklerini kırdığı da ortaya konulmuştur. 1998 yılında yapılan bir çalışmada da neredeyse okulların yarısında öğrencilerin okulda gerçekleştirdikleri bilgisayar uygulamalarından memnun olmadıkları ve gerçekleştirdikleri uygulamalardan sıkıldıkları, ayrıca bu okulların kendilerine bilgi teknolojilerini kullanabilecekleri yeterli programlar sunmadıkları belirlenmiştir (Ofsted,1998). Okulların sadece beşte birinde bilgi teknolojisi eğitiminin herhangi diğer bir konuya göre daha yeterli olduğu gözlenmiştir.

Ülkemizde de durum farklı değildir. Anket uygulanan okulların ikisinde internet erişimi mevcut değildir. Beş okulda sadece haftada bir ders saati bilgisayar kullanılabilen, geriye kalan özel statüdeki bir okulda ise en fazla haftada iki veya üç ders saati bilgisayar eğitimi verilmektedir. Okulda gerçekleştirilen bilgisayar uygulamaları genellikle ofis programlarından oluştuğundan, öğrenciler istedikleri uygulamaları gerçekleştirememekte ve uygulama süresince sıkılmaktadırlar.

Bu konuda yapılan bir başka araştırma, öğrencilerin okuldan daha çok evde bilgisayar uygulamaları gerçekleştirmeye daha istekli olduklarını ortaya koymaktadır (Shoffner, 1990:6). Okul dışında gerçekleştirdikleri bilgisayar uygulamalarının öğrencilere büyük bir memnuniyet verdiği ve okuldaki bilgisayar çalışmalarına da pozitif katkıda bulunduğu belirlenmiştir (Underwood ve Billingham, 1994:115). Ev bilgisayarlarına erişim her geçen gün kolaylaşsa da sosyal eşitsizliğin ev bilgisayarlarının kullanım sıklığını ve şeklini etkilediği ve bilgisayarlardan elde edilen eğitsel faydaların da etkilendiği ABD’de yapılan bir araştırmada tespit edilmiştir (Attewell ve Battle,1998:1). Ailenin eğitim düzeyi, baba ve anne mesleği, evde bulunan bilgi teknolojilerinin çeşitliliğinin çocukların sosyal ve kültürel yönlerinin gelişmesi, okuma alışkanlığı ve hatta derslerindeki başarısıyla doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip ailelerin çocuklarının diğerlerine göre ev bilgisayarından daha çok eğitsel kazanç elde ettikleri gözlenmektedir.

İnternet kafelerde sürdürülen bilgisayar kullanımları da, genellikle evlerinde bilgisayar olmayan veya evdeki bilgisayar kullanımında çeşitli nedenlerle sınırlama getirilmiş olan veya bu süreyi yeterli bulmayan çocuklar tarafından gerçekleştirilmektedir. Buralardaki çalışmaların gereğinden fazla serbestlik taşıması, İnternet kafede bilgisayar kullanımını evde veya okuldakine nazaran daha güvensiz yapmaktadır. Buna rağmen gerçekten imkânsızlıklar nedeniyle internet kafeyi kullanan çocukların bir kısmının buralardan bilgisayar eğitimi konusunda olumlu yönde faydalanabildikleri görülmektedir.

IV. Erzurum’daki İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Anket

Bu çalışmada, evde, okulda ve internet kafede farklı bilgisayar aktivitelerinin sıklığını hesaplayan, öğrencilerin evde, okulda ve internet kafede bilgisayar kullanırken tercihlerinin neler olduğunu, yine aynı çevrelerde bilgisayar kullanırken nelerden hoşlandıkları, nelerden sıkıldıklarını ve nelere kızdıklarını belirlemeyi amaçlayan bir anket uygulanmıştır. Bu çalışmada öğrencinin okuduğu okulun statüsü, ailesinin sosyo-ekonomik yapısı, baba ve annenin mesleği, cinsiyet, kardeş sayısı gibi faktörlerin önemli olup olmadığı araştırılmıştır.

A. Özellikler

Çalışmanın örnekleme çerçevesi Erzurum il sınırları içerisinde bulunan altı farklı ilköğretim okuludur. Seçilen okulların ikisi özel dördü devlet okulu olup, Erzurum'un farklı semtlerinde bulunmaktadır. Bu okulların 6. 7. ve 8. sınıflarında okuyan 448 öğrenci rastgele seçilmiştir. Öğrenciler 11–15 yaş aralığında olup 207 kız, 241 erkek öğrenciden oluşmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayar alışkanlıkları üzerine yapılan bu çalışmada okullarındaki aktiviteleri ile ilgili olarak 448 öğrencinin tamamı değerlendirilirken, evdeki uygulamaları için evlerinde bilgisayar bulunan 256, İnternet kafedeki uygulamaları için ise internet kafeye gittiğini belirten 138 öğrenci dikkate alınmıştır.

Anket 27 sorudan oluşmakta, ilk 7 soru okul, öğrenci ve ailesiyle, 8 – 14. sorular evde bulunan bilgisayarla, 17–20. sorular okullarda bulunan bilgisayarlarla, 23–25. sorular internet kafe ve oradaki bilgisayarlar ile ilgilidir. Her üç mekanda öğrencilerin bilgisayar aktivitelerini ölçen değerler ise 15, 16, 21, 22, 26 ve 27. sorular ile belirlenmiştir.

Bu haliyle anket 3 bölümde incelenebilir.

1. Demografik Bilgiler:

Öğrencinin okuduğu okulun statüsü, öğrencinin sınıfı, yaşı, cinsiyeti, baba ve anne mesleği ile kardeş sayısından oluşmaktadır.

2. Evde, okulda ve internet kafelerde bilgisayar kullanım sıklıkları:

Evde, okulda ve internet kafede ne kadar sıklıkla ve ne kadar süre ile öğrencilerin bilgisayar kullandıkları, İnternete bağlanıp bağlanmadıkları, evde bilgisayarı nerede kullandıkları, kendilerinden başka ailede bilgisayar kullanan olup olmadığı konuları sorgulanmıştır.

3. Evde, okulda ve İnternet kafelerde bilgisayar kullanım aktiviteleri:

Evde, okulda veya İnternet kafelerde öğrencilerin bilgisayar kullanırken hangi aktiviteleri gerçekleştirdikleri, hangilerini mecburiyetten, hangilerini isteyerek uyguladıkları araştırılmış, çok severek veya sıkılarak gerçekleştirdikleri uygulama konuları belirlenmeye çalışılmıştır.

B. Verilerin Toplanması

Anket uygulaması, öğrenciler okulda ders yaptıkları sırada sınıf öğretmenlerinin kontrolü altında anketörler tarafından yapılmıştır. Anket uygulamasına geçilmeden önce anketörler tarafından öğrencilere anketin nasıl doldurulacağı ile ilgili gerekli bilgiler verilmiştir. Her bir öğrenci hiç kimseden etkilenmeden yaklaşık 20 dk içerisinde anket sorularını el yazıları ile cevaplandırmıştır. Cevaplandırma sırasında açıklama isteyen öğrencilere anketörler tarafından gerekli bilgiler verilmiştir.

V. Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi

Evde, okulda veya internet kafede öğrencilerin bilgisayarı algulamaları ve bilgisayar kullanırken tercih ettikleri uygulamaları araştırmak amacıyla

uygulanan anketin SPSS 11.5 istatistik paket programıyla değerlendirilmesi aşağıdaki başlıklar halinde yapılmıştır.

A. Öğrencilerin Okul Statüsü ve Demografik Özelliklere Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerden özel okulda (A.Doğan ve Güneş) okuyan öğrencilerin toplamı 152 kişidir. Özel okulda okuyan öğrenciler toplam içerisinde %33,8 ağırlığa sahiptirler. Devlet okulunda (23 Temmuz, Ö. Nasuhi, Sabancı ve Şair Nefi) okuyan öğrenciler ise 296 kişi olup %66,2 oranındadır. Öğrencilerin 207'si kız, 241'i erkek olup, yaşları 11–15. arasındadır. Baba ve anne meslekleri işsiz veya ev kadını, memur, serbest meslek, çiftçi, emekli ve diğer olarak gruplanmıştır. Kardeş sayıları 0'dan 4'e kadar gruplanmış 4'den fazla olanlar 4 olarak alınmıştır.

Tablo 1'den görülebileceği 256 öğrencinin evinde bilgisayar var iken (%57,1), 192 öğrencinin evinde bilgisayar bulunmamaktadır (%42,9). Evinde bilgisayar olan öğrencilerden 165'i internet ortamına bağlı iken (%64,5), 91'i bağlı değildir (%33,5).

Tablo 1: Okul, Öğrenci, Aile Yapısı, Bilgisayar ve İnternete Göre Dağılımlar

	N	%		N	%		N	%
OKUL ADI			BABA MESLEĞİ			KARDEŞ SAYISI		
23Temmuz	54	12,1	İşsiz	12	2,7	0	19	4,2
A.Doğan	92	20,4	Memur	210	46,9	1	131	29,2
Güneş	60	13,4	S.Meslek	113	25,2	2	125	27,9
Ö. Nasuhi	78	17,4	Çiftçi	7	1,6	3	94	21,0
Sabancı	88	19,6	Emekli	21	4,7	4+	79	17,7
Şair Nefi	76	17,0	Diğer	85	19,0	EVDE BİLGİSAYAR		
SINIF			ANNE MESLEĞİ			Var	256	57,1
6	159	35,5	İşsiz	326	72,8	Yok	192	42,9
7	147	32,8	Memur	94	21,0	EVDE İNTERNET		
8	142	31,7	S.Meslek	2	0,4	Var	165	64,5
YAŞ			Çiftçi	-	-	Yok	91	35,5
11	24	5,4	Emekli	8	1,8			
12	131	29,2	Diğer	18	4,0			
13	151	33,7	CİNSİYET					
14	119	26,6	Kız	207	46,2			
15+	23	5,1	Erkek	241	53,8			

B. Evde Bilgisayar Olmasını ve İnternete Bağlı Olmayı Etkileyen Faktörler

Evde bilgisayar olmasını etkileyen faktörlerden en önemlileri baba ve anne mesleği, öğrencinin okuduğu okulun statüsü ve kardeş sayısı olarak tespit edilmiştir ($p<0.001$). Baba mesleği memur ve serbest meslek olan çocukların çoğunun evinde bilgisayar var iken, babası işsiz olanlarda hiç, babası çiftçi olanlar ile babası hayatta olmayanlarda evinde bilgisayarı olanların oranı çok düşüktür. Annesi memur olan çocukların evlerinde de diğerlerine göre daha fazla oranda bilgisayar bulunmaktadır. Devlet okulunda okuyan 296 öğrenciden 123'ünün bilgisayarı var iken 173'ünün yoktur. Buna karşılık özel okulda okuyan toplam 152 öğrenciden sadece 19'u evinde bilgisayara sahip değildir. Kardeşi olmayan öğrenciler ile bir veya iki kardeşi olan çocuklar da kardeşi daha çok olan çocuklara oranla evlerinde daha fazla oranda bilgisayara sahiptirler. İnternete bağlanma durumunda ise okul statüsü ($p<0.001$), anne mesleği ve kardeş sayısı ($p<0.005$) önemli faktörler olarak tespit edilmişlerdir.

Tablo 2: *Evde Bilgisayar Olması ve İnternete Bağlı Olma Durumu*

		BİLGİSAYAR				İNTERNET			
		Var(N)	Yok(N)	χ^2 (sig)	P	Var(N)	Yok(N)	χ^2 (sig)	P
Okul statüsü	Devlet	123	173	86,570	0,00	65	58	13,923	0,00
	Özel	133	19			100	33		
Baba Mesleği	İşsiz	-	12	38,815	0,00	-	-	3,585	0,465
	Memur	144	66			95	49		
	S.Meslek	62	51			35	27		
	Çiftçi	2	5			1	1		
	Emekli	13	8			8	5		
	Diğer	35	50			26	9		
Anne Mesleği	Evkadını	151	175	61,322	0,00	83	68	16,647	0,002
	Memur	85	9			65	20		
	S.Meslek	2	-			1	1		
	Çiftçi	-	-			-	-		
	Emekli	6	2			6	-		
	Diğer	12	6			10	2		
Kardeş Sayısı	0	12	7	35,621	0,00	6	6	11,715	0,039
	1	97	34			72	25		
	2	74	51			47	27		
	3	46	48			25	21		
	4	27	52			15	12		

C. Evde, Okulda veya İnternet Kafelerde Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Sıklıkları ve Süreleri

Evine bilgisayar bulunan öğrencilerin %26,7'si her gün bir kez, %12'si ise günde birkaç kez bilgisayar başına oturmaktadırlar. Evinde bilgisayar olan diğer öğrenciler ise (%61,3) haftada birkaç kez, ya da daha az bilgisayar kullanmaktadır. Okullarda, öğrencilerin %79,5'i sadece haftada bir kez, geri kalan %20,5'i ise haftada iki kez bilgisayar kullanmaktadır. İnternet kafeye her gün gidenlerin oranı ise sadece %12,3'dür. Tablo 3'den de görülebileceği gibi evinde bilgisayar bulunanlar, okula ve internet kafeye nazaran bilgisayarı, evde daha sık kullanmaktadır. Ayrıca kullanım sıklıkları itibariyle de bir saat ve bir saatten fazla kullanımın evde daha fazla oranda gerçekleşmektedir.

D. Evde, Okulda veya İnternet Kafelerde Öğrencilerin Gerçekleştirdikleri Bilgisayar Uygulamaları

Evde gerçekleştirilen bilgisayar uygulamalarında film izlemek ve oyun oynamayı birinci derecede önemli görenlerin oranı %46,2 iken, ders çalışma amaçlı uygulamaları birinci derecede önemli görenlerin oranı %35,7dir. Buna karşılık okulda yapılan uygulamalarda ofis programlarının %69,5 ile birinci önceliğe sahip olduğu, İnternet kafelerde bilgisayar kullananlar arasında da birinci önceliğin %59,6 ile film izlemek ve oyun oynamakta olduğu gözlenmektedir. İnternet kafeye gidenlerin %42,7'si ise birinci derecede ders çalışmayı amaçlamaktadır.

Tablo 3: Evde, Okulda ve İnternet Kafede Bilgisayar Kullanım Sıklıkları ve Süreleri

Bilgisayar Kullanım Sıklığı	Evde		Okulda		İnternet Kafede	
	N	%	N	%	N	%
Her gün 1 kez	67	26,7	-	-	17	12,3
Her gün 2 veya 3 kez	30	12	-	-	3	2,2
Haftada 1 kez	40	15,9	356	79,5	60	43,5
Haftada 2 veya 3 kez	79	31,5	92	20,5	30	21,7
Daha az	35	13,9	-	-	28	20,3
Bilgisayar Kullanım Süresi						
1 saat	97	38,6	448	100	72	52,2
1 saatten fazla	101	40,2	-	-	36	26,1
2 saatten fazla	28	11,2	-	-	20	14,5
Daha fazla	25	5,6	-	-	10	7,2

Tablo 4: Öğrencilerin Gerçekleştirdikleri Bilgisayar Uygulamaları

Öğrencilerin gerçekleştirdikleri bilgisayar uygulamaları	1. derecede önemli		2. derecede önemli		3. derecede önemli		4. derecede önemli		5. derecede önemli	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
EVDE										
Ofis Programları	27	13,4	46	22,8	54	26,7	64	31,7	11	5,4
Ders Çalışma	82	35,7	70	30,4	64	27,8	11	4,8	3	1,3
Mesajlaşma	34	20,5	42	25,3	40	24,1	43	25,9	7	4,2
Film/Oyun	102	46,2	61	27,6	40	18,1	18	8,1	-	-
Diğer	4	6,3	4	6,3	8	12,5	16	25,0	32	50,0
OKULDA										
Ofis Programları	237	69,5	43	12,6	37	10,9	20	5,9	4	1,2
Ders Çalışma	76	28,0	109	40,2	73	26,9	10	3,7	3	1,1
Mesajlaşma	9	6,8	16	12,0	17	12,8	58	43,6	33	24,8
Film/Oyun	83	29,7	103	36,9	77	27,6	14	5,0	2	0,7
Diğer	20	16,9	14	11,9	22	18,6	34	28,8	28	23,7
İNTERNET KAFEDE										
Ofis Programları	12	17,6	10	14,7	29	42,6	12	17,6	5	7,4
Ders Çalışma	41	42,7	34	35,4	16	16,7	3	3,1	2	2,1
Mesajlaşma	20	26,3	20	26,3	14	18,4	15	19,7	7	9,2
Film/Oyun	62	59,6	25	24,0	10	9,6	7	6,7	-	-
Diğer	1	3,3	2	6,7	9	30,0	9	30,0	9	30,0

E. Evde, Okulda veya İnternet Kafelerde Öğrencilerin Gerçekleştirmek İstedikleri Bilgisayar Uygulamaları

Öğrencilerin gerçekleştirmek istedikleri uygulamalara bırakıldığında, üç çevrede de birinci önceliğin film izlemek ve oyun oynamak olduğu, daha sonra ise mesajlaşmanın ve ders çalışma uygulamalarının arzu edildiği görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin Gerçekleştirmek İstedikleri Bilgisayar Uygulamaları

Öğrencilerin gerçekleştirmek istedikleri bilgisayar uygulamaları	1. derecede önemli		2. derecede önemli		3. derecede önemli		4. derecede önemli		5. derecede önemli	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
EVDE										
Ofis Programları	17	10,2	26	15,7	54	32,5	59	35,5	10	6
Ders Çalışma	55	28,5	67	34,7	53	27,5	15	7,8	3	1,6
Mesajlaşma	42	26,6	46	29,1	35	22,2	30	19	5	3,2
Film/Oyun	134	61,2	53	24,2	21	9,6	4	5	-	-
Diğer	3	5,4	7	12,5	8	14,3	12	21,4	26	46,4
OKULDA										
Ofis Programları	106	38,3	72	26	73	26,4	20	7,2	6	2,2
Ders Çalışma	68	27	94	37,3	64	25,4	23	9,1	3	1,2
Mesajlaşma	27	19,1	26	18,4	10	7,1	50	35,5	28	19,9
Film/Oyun	198	66,7	48	16,2	45	15,2	5	1,7	1	0,3
Diğer	23	21,3	11	10,2	19	17,6	27	25	28	25,9
İNTERNET KAFEDE										
Ofis Programları	6	9,7	11	17,7	23	37,1	17	27,4	5	8,1
Ders Çalışma	34	37,8	33	36,7	15	16,7	7	7,8	1	1,1
Mesajlaşma	32	41	14	17,9	15	19,2	11	14,1	6	7,7
Film/Oyun	62	60,8	28	27,5	7	6,9	5	4,9	-	-
Diğer	3	10	1	3,3	8	26,7	8	26,7	10	33,3

F. Evde, Okulda ve İnternet Kafede Gerçekleştirilen Bilgisayar Uygulamaları İle Yapılmak İstenilen Uygulamalar Arası İlişki

Evde yapılan uygulamalar ile yapılmak istenilen uygulamalar karşılaştırıldığında öğrencinin bilgisayarı kullanarak ders çalışma uygulamasını gerçekleştirilmesi ile bunu arzu etmesi arasında önemli bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.001$). Bunun sebebi aile disiplini ve çocuğun diğer uygulamalar için de fazla zaman harcayabilme imkanı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca öğrenciler evde daha fazla film izlemek ve oyun oynamak ve arkadaşlarıyla mesajlaşmak istemelerine rağmen, bunları daha düşük bir oranda gerçekleştirebildikleri için bu uygulamaların gerçekleştirilme ve arzu edilme durumları arasında önemli fark oluşmaktadır ($P < 0.001$ ve $P < 0.01$).

Okullarda ise gerçekleştirdikleri oranda ofis programlarını kullanmak istemedikleri ve arzu ettikleri oranda film izleme ve oyun oynama imkanı ile mesajlaşma fırsatını bulamadıkları için bu üç uygulama tipinde anlamlı bir farklılık oluşmaktadır ($p < 0.001$).

İnternet kafelerde gerçekleştirilen uygulamalarda, İnternet kafede denetimin fazla olmaması ve öğrencinin yeterince serbest hareket edebilmesi nedenleriyle, öğrencinin gerçekleştirdiği ve arzu ettiği uygulamalar arasında anlamlı bir fark oluşmamaktadır ($p>0.05$). Sadece mesajlaşma uygulamasında anlamlı bir fark oluşmaktadır ($p<0.05$). Bu durumun da mesajlaşma uygulamasının gerçekleşmesinde diğer şahıslara ihtiyaç duyuluyor olması ve her zaman uygun kişilerin bulunamıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 6: Gerçekleştirilen ve Gerçekleştirmek İstenilen Uygulamaların Karşılaştırılması

Öğrenciler tarafından gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmek istenilen uygulamalar	Gerçekleşme		İsteme		Karşılaştırma	
	Mean	Sd	Mean	Sd	T	Sig(P)
EVDE						
Ofis Programları	3,03	1,088	3,12	1,082	-1,761	0,080
Ders Çalışma	2,05	0,977	2,22	0,984	-3,549	0,000
Mesajlaşma	2,63	1,178	2,45	1,161	2,933	0,004
Film/Oyun	1,85	0,971	1,60	0,875	4,839	0,000
Diğer	4,15	1,133	3,96	1,224	1,868	0,067
OKULDA						
Ofis Programları	1,60	0,976	2,10	1,059	-8,197	0,000
Ders Çalışma	2,16	0,887	2,25	0,958	-1,470	0,143
Mesajlaşma	3,77	1,140	3,41	1,401	4,012	0,000
Film/Oyun	2,10	0,908	1,57	0,863	?	0,000
Diğer	3,46	1,333	3,41	1,387	93	0,649
İNTERNET KAFEDE						
Ofis Programları	3,02	1,009	3,16	1,014	-1,306	0,197
Ders Çalışma	1,93	0,949	2,04	0,981	-1,632	0,106
Mesajlaşma	2,61	1,347	2,41	1,348	2,487	0,015
Film/Oyun	1,61	0,870	1,59	0,848	,406	0,685
Diğer	3,78	1,050	3,78	1,188	,000	1,000

G. Cinsiyet Göre Gerçekleştirilen Uygulamalar Arasındaki İlişki

Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmada, evde film izleme ve oyun oynama uygulamasında kız ve erkek öğrenciler arasında önemli farklılık olduğu, erkek öğrencileri kızlara göre daha fazla film izledikleri ve oyun oynadıkları gözlenmiştir ($p<0.05$). Okulda yapılan faaliyetlerde de kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla mesajlaşma uygulamasını

gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir ($p<0.05$). İnternet kafede gerçekleştirilen tüm uygulamalar ile evde ve okuldaki diğer uygulamalarda cinsiyetin önemli bir faktör olmadığı ortaya çıkmaktadır.

H. Okul Statüsüne Göre Gerçekleştirilen Uygulamalar Arasındaki İlişki

Çalışmada öğrencilerin devam ettikleri okulun devlet okulu veya özel olmasının bilgisayarı kullanmada bir öneminin olup olmadığı da araştırılmış, evde ofis programlarını kullanmada ($p<0.01$) ve ders çalışmada ($p<0.05$) önemli farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Bu durum özel okullarda okuyan öğrencilerin devlet okullarında okuyan öğrencilere oranla evde daha fazla ofis programlarını kullandıkları ve ders çalışma uygulamasını gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Okulda gerçekleştirilen faaliyetlerde de ders çalışma uygulamasında ($p<0.01$) ve mesajlaşma uygulamasında ($p<0.05$), okul statüsü bakımından önemli farklılıkların olduğu gözlenmiştir. Özel okulda okuyan öğrenciler okulda bilgisayarı kullanarak daha fazla ders çalışma uygulaması gerçekleştirirken, devlet okulunda okuyanlar daha çok mesajlaşmaktadırlar.

Tablo 7: Cinsiyetin Gerçekleştirilen Uygulamalarla Karşılaştırılması

Kız ve Erkek öğrenciler tarafından gerçekleştirilen uygulamalar	Kız		Erkek		Karşılaştırma	
	Mean	Sd	Mean	Sd	T	Sig(P)
EVDE						
Ofis Programları	2,92	1,094	2,9385	1,1163	-,093	,927
Ders Çalışma	1,95	,974	2,2048	,984	-1,718	,090
Mesajlaşma	2,57	1,336	2,8864	1,082	-1,245	,220
Film/Oyun	2,19	1,023	1,5467	,79344	4,294	,000
Diğer	4,20	,837	4,0000	1,41421	,302	,778
OKULDA						
Ofis Programları	1,52	,947	1,6721	1,06362	-1,194	,235
Ders Çalışma	2,23	1,002	2,0349	,80363	1,710	,091
Mesajlaşma	3,78	1,396	2,7778	1,16597	2,258	,037
Film/Oyun	2,12	,963	1,8876	,84528	1,765	,081
Diğer	3,00	1,333	3,8000	1,61933	-1,177	,269
İNTERNET KAFEDE						
Ofis Programları	1,00	-	4,0000	-	-	-
Ders Çalışma	2,33	1,528	1,6667	,57735	1,000	,423
Mesajlaşma	2,17	1,835	2,3333	,51640	-,237	,822
Film/Oyun	2,17	1,169	1,0000	-	2,445	,058
Diğer	-	-	-	-	-	-

Tablo 8: Okul Statüsünün Gerçekleştirilen Uygulamalar İle Karşılaştırılması

Devlet ve Özel Okulu öğrencileri tarafından gerçekleştirilen uygulamalar	Devlet Okul		Özel Okulu		Karşılaştırma	
	Mean	Sd	Mean	Sd	T	Sig(P)
EVDE						
Ofis Programları	2,53	1,134	3,26	1,163	-3,163	,003
Ders Çalışma	1,86	,952	2,43	1,039	-2,199	,034
Mesajlaşma	2,73	1,316	2,50	1,144	,692	,497
Film/Oyun	2,10	1,095	1,67	,898	1,835	,074
Diğer	4,67	,577	3,67	2,309	1,000	,423
OKULDA						
Ofis Programları	1,70	1,027	1,79	1,028	-,588	,558
Ders Çalışma	1,82	,910	2,53	,827	-4,498	,000
Mesajlaşma	3,89	,928	2,67	1,581	2,630	,030
Film/Oyun	2,09	,867	1,96	,944	,862	,391
Diğer	2,83	1,528	2,50	1,243	,462	,653
İNTERNET KAFEDE						
Ofis Programları	2,25	,957	,479	,500	-2,449	,092
Ders Çalışma	1,89	1,364	,250	,866	-,936	,377
Mesajlaşma	2,60	,812	,455	,374	1,633	,178
Film/Oyun	2,08	,336	,289	,284	,788	,447
Diğer	4,00	,000	1,50	,500	5,000	,126

VI. Tartışma

Bu çalışmanın sonuçları ev, okul ve internet kafede öğrencilerin bilgisayar kullanım alışkanlıkları arasında önemli bir farkın olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okuldan ve internet kafeden daha çok, evlerde bilgisayar kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Buna benzer sonuçlar yapılan başka çalışmalarda da tespit edilmiştir (Colley ve diğerleri,1994:129; Downes,1996:191; Selwyn,1998:211 ve Shoffner,1990,6). Bu çalışmada öğrencilerin %26,7'si bilgisayarı evde her gün kullanırken bu oran okullarda %0'dır. İnternet kafeye gidenler içerisinde de her gün bilgisayar kullan öğrencilerin oranı %12'dir. Bu da bilgisayar tecrübesi olan öğrencilerin bu tecrübeyi daha çok evdeki bilgisayar kullanımlarından elde ettiklerini gösteriyor.

A. Evde Bilgisayar Kullanımının Pozitif ve Negatif Etkileri

Evde bilgisayar kullanımını pozitif etkisi inkar edilemez. Öğrenciler kendi arzu ettikleri uygulamaları okuldan daha ziyade evde gerçekleştiriyorlar ve hem okul hem de evde bilgisayar kullanım ile ilgili güvenlerini artırıyorlar. Benzer bir çalışmada evde bilgisayar kullanan öğrencilerin bilgisayara karşı endişelerinin azaldığı ve güven ve sevgilerinin arttığı gözlenmiştir

(Colley,1994:129). Evde daha serbest çalışma ortamının bulunması öğrencilerin araştırma kabiliyetlerini, dolayısıyla başarılarını artırmaktadır.

Evde bilgisayar kullanımının başta gelen negatif etkisi ise, öğrencilerin uygulama tercihinde daha eğlenceli uygulamaları seçmeleridir. Bu bir kısım öğrenciler için dezavantaj olsa bile bilinçli öğrenciler için bu durumun fazla önemli olmadığı, bir kısım ailelerde de ebeveynlerin tarafından yapılan kontroller sayesinde bu dezavantajın ortadan kaldırılabilirdiği gözlenmektedir. Ayrıca bilgisayarda gerçekleştirilen eğlence ağırlıklı uygulamaların bile öğrenci için bir tecrübe olduğu ve bilgisayara karşı güven ve sevgiyi artırdığı da belirtilmesi gereken bir durumdur.

B. Okulda Bilgisayar Kullanımının Pozitif ve Negatif Etkileri

Okulda gerçekleştirilen uygulamalardaki negatif unsurlar, zamanın yetersiz olması, öğrencinin uygulamada esnek olamaması, teknolojinin çok yeni olmaması ve öğretmenlerin arzu edilen seviyede kendilerinin yetiştirememiş olması şeklinde sıralanabilir. Okulda gerçekleştirilen bilgisayar uygulamaları genellikle haftada bir gün yapılabilmekte ve uygulama türü olarak de genellikle ofis programları seçilmektedir.

Ancak okulda bilgisayar kullanımı, evinde bilgisayar imkanı olmayan öğrenciler için daha fazla olmakla birlikte bütün öğrenciler için bilgisayar hakkında genel fikirlerin verilmesi, bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımın öğretilmesi ve uygulamaların geliştirilmesi gibi konularda vazgeçilemez bir fayda sağlamaktadır (Obut ve diğerleri,1997).

C. İnternet Kafede Bilgisayar Kullanımının Pozitif ve Negatif Etkileri

İnternet kafede bilgisayar uygulaması gerçekleştiren öğrencilerin büyük çoğunluğu evinde bilgisayar olmayanlardır. Bu durumdaki öğrenciler, İnternet kafede gerçekleştirdikleri bilgisayar kullanımlarından pozitif katkı elde edebilmektedir. Ancak bilinçli olmayan ve aile kontrolünden uzak olan öğrenciler için internet kafelerde bilgisayar kullanımının, internet kafelerde denetimin yetersiz olması ve öğrencinin yaşına ve ruh yapısına uygun olmayan programların kullanılabilir olması nedenleriyle faydalı olmadığını düşünmektedir.

VII. Sonuç

Bilişim sektörünün sunduğu olanaklardan yararlanabilmek için, bilgisayar okuryazarı olmak, artık bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle başta öğrenciler olmak üzere birçok insan bilgisayar teknolojisini öğrenmeyi amaçlamaktadır. Durumu öğrenciler bakımından değerlendirdiğimizde, öğrencilerin bilgisayar teknolojisini öğrenebilme imkânı, kendi evlerinde, eğitim gördükleri okullarında veya zaman zaman da İnternet kafelerde olabilmektedir.

Günümüze kadar yapılan çalışmalardan ve bu araştırmadan elde edilen bulgulardan evde, okulda ve İnternet kafelerde gerçekleştirilen bilgisayar kullanımlarında, öğrencilerin bilgisayar kullanım sıklığı ve zamanı ile kullandıkları bilgisayar uygulaması tercihlerinde farklı davrandıkları gözlenmektedir. Öğrenciler bilgisayar kullanırken, daha çok kendilerinin ilgisini çeken ve bilgisayar kullanımını zevkli hale getiren, hem eğlendirici hem de öğretici uygulamaları tercih etmektedirler. Bunun yaparken herhangi bir süre ve konu sınırlaması olmadan bilgisayar kullanmayı daha fazla tercih etmektedirler. Değerlendirme sonucunda görülmektedir ki; evde gerçekleştirilen bilgisayar kullanımı, okul ve İnternet kafeye göre hem sayı bakımından daha sık ve zaman bakımından daha fazla olmaktadır. Öğrenci evde bilgisayar kullanırken genellikle arzu ettiği sürede, arzu ettiği uygulamayı gerçekleştirebilmekte ve daha esnek davranabilmektedir. Okulda gerçekleştirilen bilgisayar kullanımlarında okulun zaman ve kapasite sınırlamalarının yanı sıra, gerçekleştirilecek uygulamaların da belirli bir program dahilinde olma zorunluluğu öğrencilere arzu ettikleri uygulamaları gerçekleştirme imkanını vermemektedir. Ayrıca okulda bu konuda eğitim veren öğretmenlerin hem nitelik hem de nicelik bakımından istenilen seviyede olmaması da öğrencilerin bilgisayara olan ilgisine yeterince olumlu katkı yapamamaktadır. İnternet kafelerde gerçekleştirilen uygulamalarda ise, evinde bilgisayarı olmadığı için internet kafeye giden öğrencilerin önemli bir kısmının bilgisayar kullanımından eğitim anlamında yararlandıkları ancak evinde bilgisayar olanların internet kafelerde yaptıkları bilgisayar kullanımını tamamen eğlence amaçlı gerçekleştirdikleri ve zaman ve kaynak israfında buldukları anlaşılmaktadır.

Bilgisayar kullanımının evde ve İnternet kafelerde, okula nazaran daha fazla artıyor olmasının bir nedeni, eğitim kurumlarının bilgisayar teknolojisini kullanma konusunda istenilen seviyede olmamalarıdır. Bu durum eğitim kurumlarının bilgisayar teknolojisini daha yakından takip etmeleri ve bilgisayar derslerini, öğrencilerin bilgisayar bilgilerini diğer derslerin öğrenilmesinde kullanabilecekleri şekilde çeşitlendirmelerini gerektirmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda elde edilen bulgular, evde bilgisayar kullanımının, diğer iki çevreye göre bilgisayar bilgisini daha fazla arttırdığını ve okuldaki genel eğitime seviyesine de olumlu katkı yaptığını göstermektedir. Bu durum, evde bilgisayar kullanan öğrencilerin düşüncelerinin dikkate alınarak okullarda ve internet kafelerde uygulamaya geçirilmesinin, eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir.

Kaynaklar

- Attewell, P. & Battle, J. (1998), Home computers and school performance. Information Society, 15,(1), ss.1-10.
- Campbell, K. (2000), Gender nd educational technologies: Relational frameworks for learning design. Journal of Educational Multimedia and Hypermedia, 9(1), ss.131-149.

- Colley, A.M., Gale, M.T. and Harris, T.A. (1994), Effects of gender role identity and experience on computer attitude components. *Journal of Educational Computing Research* 10 2, ss.129–137.
- Downes, T. (1996), The computer as a toy and tool in the home: implications for schools and teachers. *Education and Information Technologies* 1, ss.191–201.
- Jackson, A., Fletcher, B. and Messer, D. (1988), Effects of experience on microcomputer use in primary schools: results of a second survey. *Journal of Computer Assisted Learning* 4, ss.214–226.
- Kirkman, C. (1993), Computer experience and attitudes of 12-year old students: Implications for the UK National Curriculum. *Journal of Computer Assisted Learning*, 7. ss.187-194.
- Kirkman, C. (1993), Computer experience and attitudes of 12-year-old students: implications for the UK national curriculum. *Journal of Computer Assisted Learning* 9, ss.51-62.
- Mohamedali, M.H., Messer, D.J., ve Fletcher, B. (1987). Factors affecting microcomputer use and programming ability of secondary school children. *Journal of computer assisted learning* 3,ss.224-239.
- Mumtaz, S. (2001), Children's enjoyment and perception of computer use in the home and the school. *Computers & Education* 36, ss.347-362.
- Obut, F. ve diğerleri, 1997. Bilgisayar ve Orta Öğretim Okullarında Bilgisayar Destekli Eğitim. [Http://www.odevsel.com](http://www.odevsel.com)
- Ofsted, (1998), A review of primary schools in England, (1994–1998). Available at <http://www.official-documents.co.uk/documents/ofsted/ped/ped.htm> (last viewed January 2000). The Stationery Office.
- Osin, L., Nesher, P. ve Ram, J. (1994), Do the rich become richer and the poor poorer? A longitudinal analysis of pupil achievement and progress in elementary schools using computer-assisted instruction. *International Journal of Educational Journal*, 21(1), ss.53-64.
- Selwyn, N. (1997), The effect of using a computer at home on students' school use of IT. *Research in Education* 58, ss.79–81
- Selwyn, N. (1998), The effect of using a home computer on students' educational use of IT. *Computers & Education* 31, ss.211-227.
- Shoffner, L.B. (1990), The effects of home environment on achievement and attitudes towards computer literacy. *Educational Research Quarterly* 14 1, ss.6–14
- Underwood, J. and Underwood, G. (1990), Computers and learning: Helping children acquire thinking skills. , Blackwell, Oxford, ss.132-134
- Underwood, J., Billingham, M. and Underwood, G. (1994), Predicting computer literacy: how do the technological experiences of schoolchildren predict their computer-based problem-solving skills?. *Journal of Information Technology for Teacher Education* 3, ss. 115–126.